Į LAISVĘ

Nr. 281 (442) KAINA 5 P.

KAUNO DIENRAŠTIS

1942. XII. 1. Antradienis

Tarp Dono ir Volgos vėl almušti smarkūs priešo šarvuočių ir pėstininkų puolimai

Sėkmingi vokiečių priešpuoliai didžiojoje Dono kilpoje. Viduriniame Rytų fronto ruože nuėjo niekais visi priešo puolimai. Sunaikinti 135 šarvuočiai. Laimėjimai prieš amerikiečių bei britų invazijinį laivyną žymiai padidėjo

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. XI. 30. Vyriausioji ginkluotųjų pajėgų vadovybė praneša:

Kaukazo rytinėje dalyje su sunkiais nuostoliais priešui nuėjo niekais kelis kartus pakartoti sovietų puolimai. Nuo lapkričio 27 d. per šias gynimosi kovas

buvo sunaikinta 60 priešo šarvuočių.

Naikintuvai numušė 15 priešo lėktuvų.

Kalmukų stepėje motorizuotos vokiečių jėgos puolė sovietų užnugario ryšius, sunaikino gurguoles ir aprūpinimo išteklius ir išnaikino vieną išsklaidytą kovos grupę.

Tarp Volgos ir Dono kariuomenės dalys, glaudžiai bendradarbiaudamos su stipriomis oro pajėgomis,

vėl atmušė smarkius šarvuočių ir pėstininkų puolimus.

Stalingrade vyko tik vietinio pobūdžio kovos. Mūsų priešpuoliai didžiojoje Dono kilpoje buvo sėkmingi.

Toliau iš oro buvo puolami geležinkelių įrengimai Dono vidurio srityje ir per tuos puolimus smarkiai pataikyta į kelis transporto traukinius.

Rytų fronto vidurinėje dalyje ir Ilmenio ežero srityje

vėl nuėjo niekais visi priešo puolimai. Buvo sunaikinti 135 tankai.

Kirenaikoje vokiečių ir italų dalys atmušė priešo šarvuočių atakas. Oro puolimai dienos ir nakties metu buvo nukreipti į britų kariuomenės stovyklas ir motorizuotas jėgas. Kovos lakūnai Tuniso srityje bombomis apmėtė priešo voras ir jam padarė žymių nuostolių sunkiaisiais ginklais, vežimais ir šarvuočiais.

Viduržemio jūros rytinėje dalyje vokiečių povandeninių laivų naikintojas, vadovaujamas jūrų vyr. leitenanto Kleinerio, paties laivo smūgiu nuskandino kadaise anglų perimtą graikų povandeninį laivą „Triton" ir paėmė į nelaisvę jo įgulą.

Okupuotose Vakarų srityse ir virš šum Kanalo

buvo numušti septyni britų lėktuvai.

Vokiečių naikintuvai toliau dienos metu puolė Anglijos pietinį krantą ir sėkmingai apšaudė geležinkelius.

Nuo to laiko, kai lapkričio 15 d. nepaprastu pranešimu buvo paskelbta apie didelius italų ir vokiečių oro pajėgų ir italų bei vokiečių laivyno laimėjimus kovoje su Amerikos bei Anglijos invazijiniu laivynu prie Šiaurės Afrikos krantų, tie laimėjimai dar žymiai padidėjo.

Iš viso nuo lapkričio 7 iki 25 d. Prancūzų Šiaurės Afrikos uostuose ir pakraščių vandenyse buvo nuskandinti 23 prekybiniai ir transporto laivai, bendros 165.000 registruotų brutto tonų talpos. Vienuolika prekybinių ir transporto laivų, bendros 100.000 registruotų brutto tonų talpos, buvo taip sunkiai sužaloti, kad, kaip numatoma, jie nuskendo.

65 laivai, bendros 398.000 registruotų brutto tonų talpos buvo sužaloti, iš jų dalis taip sunkiai, jog galima tikėtis, kad jie ilgesnį laiką negalės būti naudojami.

Iš karo laivų buvo sužaloti du kautynių laivai, trys lėktuvnešiai, iš jų vienas labai sunkiai. Buvo sunaikinti 5 kreiseriai, penki naikintojai ir lydėjimui skirti laivai. Buvo sužaloti 28 kreiseriai, naikintojai ir kiti lydėjimui skirti vienetai.

Be to, Šiaurės Afrikos pakraščio uostų įrengimuose per beveik kasdieninius puolimus buvo padaryta sunkių sunaikinimų ir sukelta gaisrų, kas vėl sunaikino vertingų tiekimo reikmenių.

Į pietvakarius nuo Kalinino ir į pietryčius nuo Ilmenio ežero sunaikinti 135 šarvuočiai

Kietos gynimosi kovos viduriniame fronto ruože

BERLIN. XI. 30. Panaudodami skaitlingesnes pėstininkų pajėgas, kurias vėl lydėjo stiprūs šarvuočių junginiai, bolševikai sekmadienį toliau puolė vokiečių gynimosi poziciją į pietvakarius nuo Kalinino ir Toropeco srityje. Šiame kovos ruože visiškai pasikeitė oras. Prasidėję šalčiai po purvo ir lietaus laikotarpio kelius padengė slidžiu ledu, kas labai sunkina veiksmus. Dabar smarkiai sninga, o pusnys sudaro dideles sniego barikadas. Todėl esančius kelius labai sunku rasti ir dažnai tenka ieškoti laiką ir kovas gaišinančių aplinkinių kelių. Visos šios oro įtakos ypač pastebimos tiekimo vorose, kurios slidžiuose keliuose dar turi kovoti su sniego pusnimis. Vyriausiosios ginkluotųjų pajėgų vadovybės pranešimu, turint galvoje tai, kad visi bolševikų puolimai sugniužo prie vokiečių gynimosi linijų, yra ženklas, kad vokiečių grenadierių, pionierių ir šarvuočių karių jėga yra nepajudinama.

Per kovas į pietvakarius nuo Kalinino ir Torepeco srityje priešas turėjo ypač sunkių nuostolių, o be to, iki šiol turimomis žiniomis, neteko 105 tankų. Nors sniegas taip pat labai trukdė kovos bei smingamuosius kovos lėktuvus, vis dėlto jie drąsiai puolė ir išsklaidė bolševikų kariuomenės telkinius ir vežimų voras. Per šiuos puolimus buvo sunaikinti keli pakinkyti vienetai ir padegta daug autovežimių. Bombomis buvo sudaužyti ir sudeginti kariuomenės būstai ir medžiagų sandėliai.

Fronto ruože į pietryčius nuo Ilmenio ežero bolševikai atnaujino savo mėginimus pralaužti vokiečių gynimosi pozicijas. Sunkiose kovose ir čia visi puolimai sugniužo į sutelktą vokiečių pėstininkų ir artilerijos ugnį. Čia buvo sunaikinta 30 priešo tankų. Be to, priešas neteko daugelio autovežimių, kurie, gabendami skystą kurą ir šaudmenis sprogo ir sudegė. Vokiečių kovos lėktuvai rėmė kietas kariuomenės gynimosi kovas, bombardavo priešo transporto voras iki pat jo parengties poziciju srities ir padarė jam žymių medžiaginių nuostolių.

Italų aviacijos laimėjimai prie Alžerijos krantų

ROMA. XI. 30. Per paskutinius mūšius italų aviacija prie Alžerijos krantų nuskandino 14 priešo prekinių laivų ir du kreiserius; daug priešo karo laivų ir prekinių laivų buvo sužalota. Į tuos laimėjimus įskaitomi ir italų torpedinių lėktuvų laimėjimai, paminėti lapkričio 29 dienos kariuomenės vadovybės komunikate.

Apie tuos paskutinius karo veiksmus Stefanio agentūra praneša dar tolesnių smulkmenų. Lapkričio 28 d. rytą žvalgybos lėktuvai pastebėjo Viduržemio jūros vakarinėje dalyje keis prekinius laivus, kurie priklausė prie laivų vilkstinės, plaukusios pagal Alžerijos krantus. Vienas torpedinių lėktuvų dalinys tuos laivus pasiekė tarp Bougarono rago ir Benguto rago. Kitas torpedinių lėktuvų dalinys tučtuojau pradėjo žvalgybos veiksmus kiek labiau į vakarus nuo minėtos srities. Apie 13 valandą torpediniai lėktuvai puolė priešo laivų vilkstinę. Buvo pataikyta į kelis prekinius laivus, 5.000—7.000 brt talpos, lydimus karo laivų. Į vieną prekinį laivą pataikė torpeda ir jis susprogo. Kituose dviejuose laivuose buvo sukelta gaisrų, tad tenka manyti, kad jie žuvo.

Antras torpedinių lėktuvų dalinys apie 12 valandą pasiekė kai kuriuos priešo laivus, kurie ilga eile pro Matifou ragą plaukė Alžyro link. Nepaisant to, kad nuo kranto paliko daug priešo lėktuvų naikintuvų ir stiprios zenitinės ugnies, italų lėktuvai pradėjo pulti. Į didžiausią laivą, maždaug 7.000 brt talpos, ir į kitą vidutinio dydžio laivą buvo gerai pataikyta, ir jie nuskendo. Visi lėktuvai grįžo į savo bazes. Daugelis jų buvo sužaloti.

MŪŠIS KALMUKŲ STEPĖJE

BERLIN. XI. 30. Vokiečių motorizuoti daliniai Kalmukų stepėje ir toliau puola priešo užnugaryje. Sekmadienį jiems pavyko vėl plačiu frontu įsiveržti į priešo užnugarį. Vienam vokiečių pajėgų daliniui apšaudant sovietus koncentruota artilerijos ugnim ir jiems padarant didelių nuostolių, kitas vokiečių pajėgų dalinys puolė bolševikų susisiekimo kelius su užnugariu ir ten sunaikino daug maisto atsargų bei municijos, o taip pat daug arklinių bei motorizuotų trosinių vežimų. Be to, viena išblaškyta priešo grupė buvo priversta stoti į kovą ir buvo sunaikinta.

„Penkios minutės juoko"

STOCKHOLMAS. XI. 29. Roosevelto sūnus Elliot paskirtas tarptautinės brigados vadu. Dabar apie tai rašo švedų laikraštis „Folkets Dagblad". Laikraštis, be kitko, pareiškia, jog redakcijoje dėl to paskyrimo buvę juokiamasi penkias minutes. Buvo juokiamasi, turint prieš akis tą milijonų paveldėtoją, dėl kurio pulkininko leitenanto titulo dar tebesistebi visa Amerika. Jis vadovausiąs rusų gangsterių gaujai, kuri savo laiku padarė daug rūpesčių ispanų respublikai. „Šis Roosevelto sūnus plutokratas, kaip Andre Marty ir kitų GPU budelių vietininkas, teikia nepaprastą vaizdą". Tikriausiai, kai kuriuose Čikagos nusikaltėlių sluoksniuose tas paskyrimas sukelsiąs tokį patį susidomėjimą, tačiau kalbama toliau tame švedų laikraščio vedamajame, Rooseveltas, aišku, visai gerai žinąs, ką jis ketinąs. Tas paskyrimas esąs aiškus vieno pono Kremliuje pagerbimo ženklas: „Štai, matai, Juozai, aš atsistoju tavo kariuomenės priešakyje ir mes kartu išvaduosime Afriką nuo vokiečių, italų ir anglų. Po to mes kartu viešpatausime".

Valstybės sekretorius Backe paskelbė ketvirtų karo metų gamybinės kovos šūkius

POZNANĖ. Reicho ūkininkų vado pareigas einąs ir Reicho ministerio įgaliotas valstybės sekretorius Backe sekmadienį pasakė kalbą Poznanėje Vartos krašto valstiečių susirinkime. Jis ta proga paskelbė ketvirtų karo metų gamybinės kovos šūkius. Kalbėtojas kreipėsi į valstiečius vokiečius, o kartu ir į visus Europos kraštus, ragindamas visomis jėgomis siekti kuo didžiausio žemės našumo. Jis pabrėžė naujai prijungtų Rytų sričių gamybos atsiekimus, kurie jau beveik siekią vidutiniško senosios Vokietijos našumo. Toks šitų sričių ūkio našumas žymiai prisidėjęs prie Didžiojo Vokiečių Reicho maitinimo padėties pagerinimo. Toliau Backe užbrėžė plačią gamybos didinimo programą ir pasakė, kad javų namušas galįs būti, panaudojant geresnes sėklas, dar padidintas 10—12%, o bulvių — net iki 50%. Bulvių plotas jau prieš karą buvęs trigubai padidintas, o karo metu buvo padidintas dar pustrečio karto. Ateinantį pavasarį Vokietija turės vieną milijoną tonų bulvių sėklų, taigi 50% daugiau negu praėjusiais metais. Dėl pieno ūkio Backe pažymėjo, kad sviesto Vokietijoje praėjusiais metais buvo turėta vietoje 450.000 tonų jau apie 700.000 tonų. Tas skaičius dar didėja. Dėl mėsos gamybos valstybės sekretorius pasakė, kad dėl gero bulvių derliaus, kuris prašoka pernykštį maždaug 10 milijonų tonų, buvo galima padidinti vokiškų kiaulių prieauglį. Kaip šių metų gamybinės kovos uždavinius Backe nurodė: „Visų pirma, pasiekti normalų duoninių javų plotą; antra, auginti kuo daugiausia šakniavaisių, visų pirma, bulvių ir cukrinių runkelių; trečia, auginti kuo daugiausia daržovių; ketvirta, plėsti aliejinių augalų auginimą; penkta, padidinti pieno gamybą; šešta, didinti kiaulių kiekį". Kalbėtojas pareiškė, kad tokią gamybinę kovą turėtų vesti ir visi Europos kraštai. Kaip pavyzdį jis nurodė Čekijos ir Moravijos protektoratą. 1940—1941 m. į protektoratą reikėję įvežti 360.000 tonų javų, praėjusiais metais — tik 250.000 tonų, o 1942—1943 ūkio metais buvo gautas daugiau kaip 200.000 tonų duoninių javų perteklius.

Antroje savo išvedžiojimų dalyje Backe kalbėjo apie „valstiečių prieauglių ir prieauglio parengimą". Jis pranešė apie plačiai organizuojamą ūkininkų profesinį parengimą šūkiu „nuo mokyklos suolo iki paveldimo ūkio". Tuo būdu turį būti rengiami būsimieji nauji ūkininkai kolonistai vokiečių rytams pagal Vartos krašte jau dvejus metus praktiškai vykdomą pavyzdį.

Romos spauda kreipia daug dėmesio į Backe kalbą

ROMA. Romos pirmadienio spauda su dideliu susidomėjimu pažymi valstybės sekretoriaus Backe žodžius apie vokiečių tautos maitinimo padėtį. Tie išvedžiojimai, rašo „Popolo di Roma" nesukelsią didelio entuziazmo Anglijoje ir Jungtinėse Valstybėse, kur vis dar turima apgaulingų vilčių, jog ašies valstybės badu bus priverstos klausyti plutokratinių valstybių norų. Laikraštis konstatuoja, kad tikriausia ne ašies valstybės ir ne greta jų kovojančios tautos pajusiančios ūkinio karo svorio centrą, bet jų priešai.

Italų radijas dėl paskutinio anglų teroristo puolimo prieš Turiną

ROMA. Dėl anglų aviacijos puolimo prieš Turiną praėjusią naktį, kuris, kaip ir ankstyvesni puolimai, svarbiausiai buvo nukreiptas į miesto paminklų kvartalą, miesto centrą, paliesdamas civilinius gyventojus ir meno paminklus, bet ne karinius taikinius, italų radijas pareiškė: „Jei iki šiol dar buvo bent vienas italas, kuris nebuvo įsitikinęs šio karo būtinumu, tai po šių aviacijos puolimų jis tuo įsitikino; nes jis mato, kad būtinai reikalinga apsaugoti jo tėvynės amžinąsias kultūrines vertybes nuo barbariškų naikintojų". Anglų aviacijos puolimai, buvo pasakyta toliau, yra tik žiaurumo, bet ne priešo jėgos ženklas.

Bostono gaisro priežastis dirbtinės palmės

STOCKHOLMAS. Ryšium su baisiu gaisru viename Bostono nakties klube, kurio metu, iki šiol gautomis žiniomis, žuvo 433 žmonės, vietos policija pranešė, kad vienas filmų statistas prisipažino per neatidumą sukėlęs gaisrą. Jis numetęs degantį degtuką prie klube buvusių dirbtinių palmių, kurios visų buvo laikomos gaisro atžvilgiu nepavojingomis.

Tunise sulaikytos priešo voros

Italų kariuomenės pranešimas

ROMA. XI. 30. Pirmadienį italų kariuomenės štabas pranešė:

Kirenaikoje buvo atmušti priešo šarvuotų dalinių puolimai.

Tuniso ruože buvo sulaikytos priešo voros, kurias rėmė šarvuočių pajėgos; priesas neteko kelių šarvuočių. Vienas ašies karinių pajėgų puolimas privedė prie paėmimo svarbios pozicijos. Buvo sunaikinti keli anglų bei amerikiečių tankai. Paimta 200 belaisvių, jų tarpe 21 karininkas.

Nors oras nepalankus, mūsų kovos lėktuvų junginiai smarkiai puolė Alžyro aerodromus. Jie sunaikino keturis stovėjusius žemėje lėktuvus ir bombomis pataikė į aerodromų įrengimus ir įvairius sandėlius.

Vokiečių naikintuvai numušė vieną lėktuvą viršum Kirenaikos.

Britų lėktuvai numetė daug bombų į Tripolį. Padaryta nedidelės žalos. Iš gyventojų tarpo yra 21 užmuštas ir 43 sužeisti. Vienas gynybos pataikytas lėktuvas subyrėjo ant žemės.

Praėjusią naktį per naują Turino puolimą nepadaryta jokių žymių nuostolių. Prie Nichelino nukrito vienas bombonešis, į kurį pataikė artilerija. Dar trys priešo lėktuvai buvo numušti per puolimą nakti į lapkričio 29 d., per kurį iš viso 15 civilinių gyventojų buvo užmušti ir 22 sužeisti.

Kovos Kirenaikos vakarinėje dalyje ir Alžyro Tuniso srityje

BERLIN. XI. 30. Kirenaikos vakarinėje dalyje vakar vokiečių smingamieji ir lengvieji kovos lėktuvai bei naikintuvai, nepaisydami blogų oro sąlygų, toliau puolė britus Agedabijos srityje. Priešas savo tiekimo ruožais vėl mėgino gabenti kariuomenę ir medžiagą. Šis transporto judėjimas, kuris jau naktį į lapkričio 29 d. buvo sėkmingai pultas, taip pat lapkričio 30 d. buvo su gerais rezultatais apmėtytas bombomis ir apšaudytas lėktuvų pabūklais per žemus ir smingamuosius skridimus. Iki šiol turimomis žiniomis, per šiuos puolimus buvo padegti 9 priešo tankai ir tam tikras skaičius sunkvežimių. Kiti vežimai buvo sunkiai sužaloti. Tocros—Bengazio—Agedabijos srityje buvo padegta didelė britų kariuomenės stovykla ir medžiagų sandėlis.

Dieniniai ir naktiniai puolimai Alžyro bei Tuniso srityje ypač buvo nukreipti į geležinkelius ir kelius. Bombos sudaužė geležinkelių bėgius, stotis ir sandėlių pašiūres. Mūsų kovos lakūnų veiksmai siekė giliai į aukštumų sritį, kurioje priešo tiekimo judėjimui turi didelės reikšmės keli geležinkeliai ir keliai.

Amerikiečių ginklavimosi produkcijos ribos

ŽENEVA. Jungtinių Valstybių ginklavimosi programos centrinis komitetas, kaip atrodo, dabar jau visiškai neteko sveikos nuovokos. Pavyzdžiui, laikraštis „Time" trumpai pastebi, kad amerikiečių ginklavimosi srityje buvę padaryta daug paklaidų. Visų pirma, tatai liečią ginklavimosi gamybos kokybę. Žmonių bei medžiagų panaudojimas jokiu būdu nebuvęs toks sėkmingas, kaip to buvę galima laukti. Dėl to amerikiečių tautai labai ryškiai paaiškėję, kad Amerika neturinti neribotų gamybos pajėgų, o kai kuriais atžvilgiais kenčianti nepriteklių.

Esą, dėl tų nepasisekimų daugiausia kaltas esąs menkas planavimas. Taigi, dabar reikią planingiau panaudoti darbo pajėgas ir medžiagas. Pramonėje pasireiškęs didelis trūkumas darbininkų specialistų. Taip pat reikiamų darbo pajėgų stingą žemės ūkyje ir kasyklose.

Dėl darbo pajėgų bei medžiagų ribotumo esą įmanoma pirmykštę ginklavimosi programą vien tik susiaurinti. Nepaisant to, kaip minėtas žurnalas praneša, Rooseveltas pranešė, kad civiliams skiriamųjų reikmenių gamyba ir toliau būsianti siaurinama.

PASIPRIEŠINIMAS REUNIONO SALOJE NUTRAUKTAS

VICHY. Pirmadienį vakare Vichyje buvo gauta žinių, kad šeštadienio nakti britų karo pajėgų užpultoje Reuniono saloje pirmadienį rytą pasipriešinimas buvo nutrauktas. Britai pagrasino, kad be atodairos bombarduosią salą.

KRONIKA

VIETINIŲ MOKĖJIMO PRIEMONIŲ ĮSIGABENIMAS Į REICHĄ

Į Vokietiją darbams vykstą darbininkai dažnai įsigabendavo vietinių mokėjimo priemonių (sovietinių rublių), nors jiems jų ten nereikia. Ponas Reicho finansų ministeris pavedė Rytų Krašto darbininkų į Reichą įgabentasias notas rubliais iki 1942 metų gruodžio 15 dienos iškeisti į Rytų darbininkų taupomąsias markes. Po gruodžio mėnesio 15 dienos išsikeisti jau nebus galima. Taip pat negalima tikėtis, kad tatai bus leista dar kartą padaryti vėliau. Taigi, visiems darbininkams, vykstantiems dirbti iš Rytų Krašto Reicho komisariato į Vokietiją, jokiu būdu nepatariama pasiimti vietinių mokėjimo priemonių.

PAUKŠČIAI IR KIAUŠINIAI ĮSKAITOMI Į KIAULIŲ PRIEVOLĖS KONTINGENTĄ

Generalkomisariato pavedimu atitinkamos įstaigos išsiuntinėjo aplinkraštį visų apskričių viršininkams bei valsčių viršaičiams, kuriuo pranešama, kad paukščių ir kiaušinių prievolė bus įskaitoma į kiaulių kontingentą.

Užskaitymui nustatytas toks santykis: 1 kg gyvo svorio paukštienos = 1 kg gyvo svorio kiaulienos; 3 kiaušiniai prilyginama 100 gr kiaulienos mėsos arba 130 gr. gyvo svorio kiaulienos.

Pristatytų paukščių užskaitymai daromi nuo š. m. liepos mėn. 1 d., o kiaušinių nuo š. m. rugsėjo 1 d., t. y. visiems ūkiams, kurie paukščius bei kiaušinius pristatė ar pristatys šiais ūkio metais, bus įskaitoma paminėtu santykiu į skirtą jiems 1942—43 ūkio metų kiaulių prievolę. Pervedus pristatytus paukščius ir kiaušinius į gyvą kiaulių svorį, ūkiui, valsčiui, apskričiai ir eventualiai visam kraštui skirtas 1942 — 43 ūkio metams kiaulių kontingentas atitinkamai sumažinamas. (n)

PAMALDOS UŽ PROF. ST. ŠALKAUSKIO VĖLĘ

Gruodžio 4 d., prof. St. Šalkauskio mirties metinėse, už jo vėlę bus atlaikytos pamaldos Šiauliuose — šv. Petro ir Povilo bažn. 8 val., Kaune — Igulos bažn. 9,30 val.

PENKTADIENĮ PIANISTO ANDRIAUS KUPREVIČIAUS KONCERTAS

Penktadienį, gruodžio 4 d., Kauno Konservatorijos salėje pianistas Andrius Kuprevičius ruošia fortepijono rečitalį. Programoje J. S. Bacho ir Fr. Chopino kūriniai. Pradžia 19 val. Bilietai — Konservatorijos raštinėje.

GRUODŽIO MĖNESĮ BUS VYKDOMOS RINKLIAVOS MOKSLEIVIAMS ŠELPTI

Savitarpinės Pagalbos Vyr. Komitetas, siekdamas padidinti moksleiviams šelpti fondo lėšas, gruodžio mėnesį visame krašte nutarė įvykdyti moksleivių šelpimo reikalams šias rinkliavas: gruodžio 13 d. — aukų dėžutėmis gatvėse, o nuo gruodžio 13 iki 31 d. — aukų lapais įstaigose, įmonėse ir pas ūkininkus. Pirmasis Generalinis Tarėjas šias rinkliavas vykdyti leido.

MENO VAKARAS KAUNO III GIMNAZIJOJ

Sekmadienį, XI. 29, Kauno III Gimnazijoje buvo meno vakaras. Programoje dalyvavo Kauno Didžiojo Teatro operos solistai p. Kardelienė ir p. St. Sodeika, Kauno Konservatorijos prof. Vl. Motiekaičio, Motiekaitienės, Alg. Motiekaičio ir Satkevičiaus stygų kvartetas, Linksmieji Broliai, solistas Šabaniauskas ir akordeonistas Četkauskas ir gimnazijos mokinės.

Solistams akomponavo muzikas p. Gailevičius ir mokyt. p. Babinienė. Vakaras buvo Saulės rūmuose, kur dabar tenka dirbti III Gimnazijai. Rengė Tėvų Komitetas neturtingųjų mokinių naudai.

DAR VIENA LIETUVIŲ ĮMONĖ PRADĖJO DARBĄ

Neseniai vokiečių įstaigos grąžino L. Norkevičiui ir P. Gobužui bolševikų nacionalizuotą „Vairo“ fabriką. Savininkai tuoj ėmė rūpintis jo atstatymu. Išgabentos mašinos buvo sugrąžintos į senąsias patalpas. Jas techniškai sutvarkius, įmontavus, pasirūpinus žaliavų, buvo vėl pradėtas darbas. Įmonė, kaip žinome, anksčiau gamino skalbimo ir valymo priemones: „Sraigę“, „Rasą“, „Pažibą“ ir „Švitrą“. Šiuo metu dėl esamų sąlygų pradėti gaminti tik valymo miltelius „Švitra“. Jais valomi įvairūs indai, grindys, plaunamos rankos ir kt. Fabrikas šių miltelių kasdien pagamina po tris tūkstančius pokelių. Šie milteliai parduodami kaip nenormuota prekė ir detalioje prekyboje kainuoja vienas pokelis tik po 44 pf.

Tuo tarpu fabrikas visų užsakymų dar negali išpildyti, todėl pirmoj eilėj pildomi užsakymai ligoninių, ambulatorijų ir viešųjų valdžios bei visuomenės įstaigų. Darbininkai, tarnautojai, prisiuntę sąrašus, taip pat gali būti aprūpinami pirmoj eilėj. Fabriko savininkai pasiryžę, ryžtingai dirbti savo įmonėje ir yra dėkingi vokiečių įstaigoms ir smulkiosios pramonės įgaliotiniui inž. Mikailai ir kitiems už įmonės sugrąžinimą. Tuo buvo atstatyta teisė, ir senieji įmonės vadovai vėl gavo progą įsijungti į kūrybinį ir naudingą kraštui darbą.

A. Š.

UŽTEMDYMAS

Šiandien nuo 15.00 ligi 7.10 val.

Miestų gyventojai gyvulius skersti tegali tik su leidimais

Tvarkant naminių gyvulių skerdimą ir mėsos sunaudojimą miestuose bei miesteliuose, pagal Reicho Komisaro Rytų Kraštui 1941. IX. 16 d. potvarkį, liečiantį galvijų ir mėsos srities (ABh Kaunas, 1941 m. psl. 50 § 15), paskelbtą „Į Laisvę“ Nr. 250 Vykdomąjį nuostatą Nr. 7 naminiam skerdimui tvarkyti miestuose, atitinkamos įstaigos paruošė aplinkraštį, kuriuo nurodoma, kad miestų gyventojai, kurie gauna maitinimosi korteles, turi teisę skersti gyvulius namuose savo reikalams tik gavę miesto burmistro ar valsčiaus viršaičio leidimą, kuris duodamas raštu, vadovaujantis naminio skerdimo taisyklėmis — Vykd. Nuost. Nr. 6 ir Vykd. Nuost. Nr. 7 — galvijų ir mėsos ūkio srityje. Leidimas duodamas tik tuomet, kai gyvulys yra paties šertas ir laikytas.

Skersti stambius raguočius ir veršius, o taip pat nusipirktus gyvulius yra draudžiama ir paminėtiems gyvuliams skersti leidimai neduodami.

Miestų burmistrai ir valsčių viršaičiai leidimą skersti gyvulius išrašo 3 egzemplioriuose. Vienas egzempliorius duodamas prašančiam gyvulį pasiskersti, antras—tuojau pasiunčiamas atitinkamam maisto kortelių paskirstymo punktui, o trečią — pasilieka išdavusis atžymėti išduotų leidimų registracijoj.

Pakartotini leidimai skersti gyvuliams bus išduodami tik pristačius prašytojui atitinkamą pažymėjimą iš maisto kortelių paskirstymo punkto, kad nebūtų prasilenkiama su skirta šeimai mėsos ir riebalų suvartojimo metine norma.

Paskerdus ypatingu — priverstinu atveju (kada gyvulys susižeidžia ar nepagydomai suserga) ir mėsa pasilieka paskerdusiam, pasielgiama pagal minėto potvarkio 4 ir 6 § nurodymus: Jeigu miesto burmistras ar valsčiaus viršaitis nustato, kad palikti mėsą paskerdusiam negalima, tai mėsa turės būti pristatyta „Maistui“ ir tuo atveju turės būti išduotas mėsai pervežti pažymėjimas. Karščių metu nurodoma imtis visų priemonių nuostoliams išvengti.

Pilnai tinkama vartoti mėsa skaitoma 100%, pusiau tinkama — 70% ir salyginiai tinkama — 50%. Mėsos tinkamumą naudojimui nustato veterinarijos gydytojai.

Nuostato priežiūra ir kilusių nesusipratimų aiškinimas ir tuo reikalu galutini sprendimai daryti pavesta Tiekimo ir Paskirstymo Įstaigos Maitinimo Valdybai.

SAVIVALDYBĖMS PAVESTA SUTVARKYTI KARIŲ KAPUS

Visoms savivaldybėms pavesta, kur iki šiol tas nepadaryta, perkelti žuvusius kare vokiečių karius į bendrus karžygių kapus ir sutvarkyti juos aptveriant tvora, apsodinant medeliais, pastatant kryžius ir papuošiant.

Kai kuriose savivaldybėse minėti kapų tvarkymo darbai visai atlikti, o kai kur atliekami arba baigiami atlikti. Visas vokiečių karių kapų tvarkymas, Pirmojo Generalinio Tarėjo sutikimu, bus padengtas valstybės lėšomis.

Iki š. m. balandžio 1 d. savivaldybės buvo šelpiamos valstybės iždo, todėl ir iki to laiko padarytos vokiečių karių kapų tvarkymui išlaidos jau laikomos padengtos valstybės lėšomis. Nuo balandžio 1 d. padarytoms ir numatomoms padaryti kapų tvarkymui išlaidoms lėšos bus gautos iš valstybės iždo pagal padarytas tvarkymui sąmatas.

Lietuvių partizanų, kritusių kovoje vejant bolševikus iš Lietuvos, kapų tvarkymas vykdomas tokia pat tvarka, kaip ir vokiečių karių kapų tvarkymas.

6 RYTŲ LIETUVOS APSKRITIMS PASKIRTA 20 TO CEMENTO

Iš Rygos cemento fabriko greit bus gauta 20 to cemento, kuris yra skiriamas dezinsekcijos punktų remontui ir naujų punktų statybai. Gaunamas cementas paskirstytas: Vilniaus aps. — 2,00 to; Trakų aps.— 6,00 to; Švenčionių aps. — 2,5 to; Ašmenos aps. — 3,00 to ir Eišiškių aps. — 4,00 to.

SUOMIŲ FILMOS

Suomių kino teatruose plačiai rodoma suomių filma, kuri Venecijos filmų parodoje buvo premijuota. Filma vaizduoja ankstyvesnį suomių bolševikų pasienio gyvenimą. Apdovanotoji filma yra palyginti jaunas suomių filmų pramonės gaminys. Suomiai kiekvienais metais pagamina apie 20 filmų. Filmos vaizduoja suomių tautos gyvenimą ar istorinius įvykius. Netrukus apie 10 suomių filmos traukėjų išvažiuos į Vokietiją, kad ten dar geriau galėtų susipažinti su filmų gamyba. Be abejo, visa tai, kas bus naujo patirta, bus pritaikyta suomių filmų labui.

IŠ VISOS LIETUVOS

BIRŽAI

Savit. Pagalbos veikla

Lapkričio 22 d. Biržuose įvyko Biržų aps. valsčių komitetų pirmininkų ir riekalų vedėjų suvažiavimas.

Nuo lapkričio 1 d. visam Biržų aps. turėta pajamų: pinigais RM 75.864,44 ir daiktais RM 2.827,72.

Savitarpinės Pagalbos Komiteto Biržų apskrity yra sušelpta apie 900 asmenų 43.000 RM sumai. Artimiausias komiteto rūpestis — įsteigti varguomenei valgyklą. Tuo reikalu daromi žygiai atitinkamose įstaigose.

Meno vakaras

Lapkričio mėn. 22 d. „Aušros“ pr. mok. rūmuose buvo prie Profesinių Sąjungų veikiančios „Maironio“ vardo meno kuopos surengtas meno vakaras. Literatūrinę programos dalį išpildė svečiai J. Povilonis ir J. Šimkevičius drauge su vietiniais poetais: Zablacku, L. Matuzevičium, Pr. Lenbertu. Muzikinę vakaro programos dalį užpildė Profesinių Sąjungų jazz kapela, vedama A. Jasonio, ir mišrus choras, vedamas Br. Jokubausko, sulaukęs ypatingo pasisekimo.

Pradėti vokiečių kalbos kursai

Pradėjo darbą vok. kalbos kursai, vadovaujami gimn. dir. St. Rudžio. Pamokos vyksta du kart savaitėje. Iš viso kursantų yra apie 90. (j)

ALYTUS

Žuvusiųjų paminėjimas

Lapkričio 22 d. Alytaus komendantūros (buv. šaulių) salėje įvyko žuvusiųjų paminėjimas, kurį pradėjo burmistras p. Matulionis. Atitinkamą paskaitą skaitė VRV Karo Nukent. Skyriaus apskr. įgaliotinis.

Meninę programą išpildė kompozitoriaus St. Navicko diriguojamas gimnazijos choras, pritariamas orkestro, ir mokytojų seminarijos mokiniai — deklamacijomis.

Minėjimo dalyviai žuvusiųjų šeimoms šelpti vietoje suaukojo RM 450,03. V.

Neužmirškime jų

Dešimtys tūkstančių mūsų tautiečių dėl karo aplinkybių yra atsidūrę svetur. Vieni. dirba Vokietijoje — karo pramonėje arba darbo tarnyboje, kiti išsklaidyti Rytuose ir kovoja fronte ar vykdo apsaugos bei transporto tarnybą. Artėjant Kalėdų Šventėms ir Naujiesiems Metams, turime pareigą juos prisiminti.

Taikos metu turėjome kitas sąlygas. Tokiu metų laiku šventinės dovanos ar pasikeitimas sveikinimais buvo įprastas dalykas. Dažnai tai buvo tik mandagumo mostas. Šiandien šitas reikalas įgyja kitą prasmę. Ypatingai — kiek tai liečia mūsų tautiečius, esančius už Lietuvos ribų.

Galima visur laiškuose, iš tų lietuvių gaunamuose, pirmiausia pastebėti didelio ilgesio jausmą savo Tėvynei. Tikras troškulys savo krašto, saviškių ir dažnas nusiskundimas, kad tiek maža ryšio su jais. Taip šykštūs laiškai iš Tėvynės, giedresnė žinelė.

Mes, čia savo varguos ir rūpesčiuos gyvendami, gal nejučiomis atitolstame nuo svetur sunkią tarnybą einančių lietuvių ir menkai įvertiname ryšį su jais. Tačiau kiekvienas jų tai skaudžiai pajunta ir gal dažnai kelia klausimą: argi mane Tėvynė užmiršo? Kietose sąlygose kovojančiam fronto kariui, darbo tarnybos vyrui, fabriko darbininkui šiltas žodis ar dovanėlė iš Tėvynės būtų vienintelė paguoda, bet mūsų nerangumas iš jo tą džiaugsmą paglemžia.

Kalėdų Švenčių ir Naujųjų Metų proga mus įgalina tą klaidą atitaisyti. Visi turime savo tautiečius prisiminti ir apgaubti juos savo širdies šilima. Pirmiausia giminės ir pažįstami. o su jais ir visi kiti lietuviai. Vieni pasiųsdami sveikinimus, kiti dovanėles, o treti paremdami pastangas įstaigų, kurios nori vienu ar kitu būdu mūsų ne Lietuvoje esančius tautiečius pradžiuginti.

Žiemai atėjus ypatingai sunkiose sąlygose atsiduria mūsų kariai ir transporto tarnybos vyrai. Jiems reikia šiltų drabužių, šilto apavo. Suprantama, kad šiandien ir Lietuvoje žymiai mažiau gėrybių ir išteklių. Tačiau kas gali, nors tektų ir nuo savęs atitraukti, bent kojines ar pirštines turėtų parūpinti. Pernai nemaža mūsų karių turėjo atsigulti į ligonines su nušalusiomis galūnėmis. Pareikškime savo gerą valią, įtempkime visas jėgas, kad šiemet taip neatsitiktų.

Tūlas pasakys, argi tai visuomenės reikalas? Gal jo bus tiesa. Tačiau neužmirškime, kad visuomeninė parama kai kada neišvengiama ir ypač karo metu. Ir Savitarpinė Pagalba šiandien savo visuomeninės paramos veiklą yra išplėtusi tokiu mastu, kaip jokia kita Lietuvoje veikusi visuomeninė organizacija, nes yra karas ir jo sąlygos to reikalauja. Tačiau Savitarpinė Pagalba turi begales savo tiesioginių uždavinių ir keliamos paramos klausimas neįeina į jos darbo sritį. Todėl yra susikūręs Fronto ir Transporto Tarnybos Lietuviams Remti Komitetas, kuris, bendradarbiaudamas su Visuomenės Reikalų Departamentu, ėmėsi žygių pragiedrinti mūsų Rytuose esantiems tautiečiams Kalėdų Šventes. Jis jau yra kreipęsis į vietų visuomenininkus paramos.

Dovanos turėtų būti paruoštos ir persiųstos Visuomenės Reikalų Departamentui (Kaunas, Gedimino 29) vėliausiai iki gruodžio 10 d. Tad visų veikėjų pareiga vietose vykdyti skubią šiltų daiktų rinkimo talką. Visi pagal išgales prisidėkime prie šios akcijos, neatsisakydami patys paraginti tuos savo rajono gyventojus, kurie galėtų šį tą paaukoti. Jei Savitarpinė Pagalba šioje akcijoje kaip tokia ir nedalyvauja, tai tas nereiškia, kad jos veikėjai vietose, kaipo turi daugiau patyrimo, negalėtų šiame reikale padėti savo paskatinimu ar pagaliau ir darbu, nes Savitarpinei Pagalbai juk rūpi visų lietuvių reikalai.

Šią akciją ne tik palengvinsime savo vyrams, esantiems Rytuose, pakelti antrąją žiemą, bet ypatingai paremsime juos moraliai. Jie pajus savo tikrąjį užnugarį ir jų kupinos ilgesio širdys gyvybingiau suplaks savo Tėvynės viltimi. Neleiskime šitiems vyrams nusiminti, nepakirskime jų ištvermės, nes jie yra tie patys lietuviai, tik likimas jiems uždėjo daug sunkesnes pareigas.

V. Kemežys

Vakarykštis simfoninis koncertas

Kiekvienam rimtam muzikui, ar rimtai nusiteikusiam muzikos mėgėjui simfoninis koncertas visuomet sudaro tam tikrą malonų, reikšmingą įvykį, ypač gi, kai jų Kaune taip apsčiai nebūna.

Vakarykščio koncerto, buvusio Kauno D. Teatre, vadovavimą apsiėmė Dr. Hellmuth Wirth, Kauno radiofono muzikos redaktorius, pasirodęs iki šiol Vilniuje kaip dirigentas ir kompozitorius. Pasirinktoji programa buvo labiau populiaraus pobūdžio, gera to žodžio prasme; ją sudarė tokie nemirtingi dalykai, kaip W. Mocarto G-moll simfonija, Weberio „Oberono“ uvertiura ir Griego „simfoniški šokiai“ — kūriniai, kurie, ir išpopuliarėję taip, kad juos pažįsta kiekvienas nors truputį išprusintas koncertų lankytojas, bet vis dėlto nenusibosta, vis iš naujo atkuriami koncertų estradose. P. Hellmuth Wirth vadovybė parodė ji esant skoningą muziką, mokantį įsijausti į grojamus kūrinius; kiek blankiau, su mažesniu įsigrojimu praskambėjo Mocarto simfonija, užtat vis daugiau parodė užsimojimo tiek dirigentas, tiek ir orkestras toliau atliktoje „Oberono“ uvertiuroje ir Griego šokiuose.

Ypač šie paskutinieji, norvegų tautine dvasia persisunkę, spalvingai instrumentuoti dalykai sukėlė nuoširdų publikos pritarimą.

Operos orkestras, padidintas keletu radiofono orkestrantų, skambėjo pilnai ir darniai. Šia prasme buvo ypač svarbus violončėlių skaičiaus padidinimas iki keturių; operos orkestrui tepalikę du violončelistai negali juk atsverti normalaus kitų styginių skaičiaus.

Vakaro solistas buvo **Pranas Matiukas**, trečiasis brolis iš žinomos smuikininkų šeimos. Jis prieš keletą metų baigė Kauno Konservatoriją, ir nors jau yra sėkmingai pasirodęs tiek viešai, tiek ir radiofono koncertuose, bet dar kiek mažiau žinomas mūsų publikai. Po šito koncerto į jį reikia tikrai atkreipti dėmesys. Jo asmenyje susilaukėme tikrai gabaus smuikininko su gražiu, pakilaus skambesio tonu, su gera technika ir su skoningu, kiek epiškai ramiu, bet turinčiu daug išraiškos, mokančiu sudominti ir pagauti išpildymu. Per paskutiniuosius porą metų Pr. Matiukas yra žymiai pažengęs ir subrendęs. Jam linkėtina gauti progą pasitobulinti kokiam nors žymiam Europos centre; dešiniosios rankos technikos srityje dar jam atsiras kai kurių problemų. Vakarykščiame koncerte jis atliko Mocarto garsųjį koncertą A-dur, Dr. Wirth diriguojamo orkestro akompanuojamas. Visas veikalas praėjo sklandžiai ir stilingai; geriausiai pavyko pirmosios dvi dalys.

Nors publikos buvo ir ne tiek daug, kaip paprastai esti dabartiniu karo metu mūsų teatre, tačiau koncertas praėjo gera susikaupimo nuotaika. Tiek solistas, tiek ir dirigentas, susilaukė nuoširdžių ovacijų.

Vl. J-as.

Nė pėdos neapdirbtos žemės Italijoje

Duče pasakė: „1942/43 žemės ūkio metais neturi likti nė pėdos neapdirbtos žemės.“ Italijos ūkininkams paskatinti tai įgyvendinti, 1943 metams valstybinė javų piniginių premijų suma buvo padidinta nuo 1,85 iki 2,5 milijardų lirų. 1943 metų Italijos žemės ūkio programos centrą sudaro kviečiai. Jau 1941 metais kviečių auginamasis plotas buvo žymiai padidintas. Šiais metais tas plotas yra vėl padidintas 250.000 ha. Remiantis talkomomis priemonėmis reikia tikėtis, kad kviečių auginamasis plotas pasieks 5,750 mil. ha. Ypačiai yra praplečiamas javų ūkis Pietų Italijoje. 1943 metais kukūruza bus užsėta 1,33 mil. ha, rugiais — 105.000 ha, avižomis — 442.000 ha ir miežiais — 203.000 ha. Ryžių auginamasis plotas 161.000 ha. Numatoma padidinti pramoninių augalų auginamąjį plotą, o cukrinių runkelių auginamasis plota numatoma padidinti nuo 150.000 ha iki 170.000 ha. Padidintas tabako, kanapių, linų, medvilnės ir ankštinių augalų plotas. Taip pat padidintas ir bulvių auginimas. Šiai programai įvykdyti reikalinga dirva bus gauta sumažinant kitas mažiau svarbias kultūras ir paverčiant pievas dirbamąja žeme.

(OAD)

PROGRAMA 29 KALBOMIS

Vokiečių laikraštis „Rundfunk—Archiv“ savo apžvalgoje apie Europos radiofonų raidą duoda keletą įdomių statistinių duomenų. Jau nuo 1933 m. vokiečių radiofonas duodavo žinių kitomis kalbomis, o nuo 1939 m. žinios svetimomis kalbomis skelbiamos nuolat. Tam reikalui yra naudojami 56 radijo siustuvai, o pati programa vykdoma 29 kalbomis. Be to, kiekvieną dieną transliuojama speciali programa Anglijai, kuri yra už ribų šio Europos radijo tinklo.

Oficialūs skelbimai

PRANEŠIMAS DĖL PAPILDOMO MAISTO LEIDIMŲ ILGAI, SUNKIAI IR NAKTIMIS DIRBANTIESIEMS

Daug įmonių pareiškimus papildomo maisto kortelėms gauti įteikia taip vėlai, jog pagal mano leidimą duotinos maisto kortelės gali būti išduotos tik praėjus visai naujo maitinimo periodo savaitei. Todėl aš įsakau nuo šios dienos pareiškimus apskrities atstovui įteikti mažiausiai dešimts dienų prieš naujo paskirstymo periodo pradžią.

Kaip ir anksčiau, prie naujojo pareiškimo reikia pridėti ir einamojo periodo patvirtintąjį pareiškimą.

Į pareiškimus ateityje apskrities atstovas įrašys gavimo datą ir todėl vėliau kaip prieš dešimts dienų iki paskirstymo periodo gautieji pareiškimai nebus svarstomi.

Kaunas,
1942 m. lapkričio mėn. 11 d.

Įgaliotinis Profesinėms Sąjungoms
(pas.) DAMMER

18584

Kauno radijas

TREČIADIENIS, XII.2.

6.00 Vokiečių kariams DS; 6.15 Malda, dienos mintys, Rytinė muzika (pl.); 6.45 Karo ir polit. įvyk. apžvalga; 7.00 Žinios vokiečių k. RP; 7.15 Mankšta; 7.30 Rytinis koncertas RP; 9.00 Žinios vokiečių k. RP; 9.10 — 12.00 pertrauka; 12.00 Varpų muzika iš Karo Muziejaus; 12.02 Vaikams „Katinų puota". Aut. A. Gustaitis; 12.30 Žinios vokiečių k. RP; 12.45 Iš Vilniaus — Vidudienio koncertas; 13.00 Karo ir polit. įvyk. apžvalga; 13.15 Iš Vilniaus — Vidudienio koncertas; 14.00 Žinios vokiečių k. RP; 14.15 Pramoginis koncertas RP; 15.00 Kariuomenės vadovybės pranešimo diktavimas DS; po to — muzika RP; 15.45 Iš Vilniaus — Rašytojas prie mikrofono — P. Neveravičius; 16.00 Iš Vilniaus — Popietinis koncertas (pl.); 16.45 Karo ir polit. įvyk. apžvalga; 17.00 Žinios vokiečių k. RP; 17.15 Iš Vilniaus — Popietinis koncertas (pl.). Tarpinė muzika — S. Lesinski; 18.00 Laiko įvykiai; 18.30 Tarpinė muzika; 18.45 Žinios lietuvių k.; 19.00 Karo temomis RP; 19.15 Tarpinė muzika DS; 19.20 Pranešimai iš fronto RP; 19.35 Wilhelm Scholz: „Neįtikėtini dalykai"; 20.00 Žinios vokiečių k. RP; 20.15 Pramoginis koncertas RP; 21.00 Žinios lietuvių k.; 21.15 „Nuotaikingos melodijos". Dal. mažasis orkestras, vad. J. Lechavičius, solistai — V. Kudabaitė (sopr.), S. Graužinis (tenor.), J. Duršliokas (barit.); 22.00 Žinios vokiečių k. RP; 22.15 Kamerinė muzika. Dal. Pov. Matiukas (sm.) ir A. Mrozinskas (fort.); 22.45 Pramoginė ir šokių muzika (pl.); 24.00 Žinios vokiečių k. RP; po jų — programos pabaiga.

KAUNO DIDYSIS TEATRAS

Antradienį, 1. XII., 18.30 val. **ROSE BEIND**, G. Hauptmano 5 v. drama. Bil. 1,20—5,00 RM.

Trečiadienį, 2. XII., 18.30 val. **SEVILIJOS KIRPĖJAS**, G. Rossini 4 p. opera. Bil. 1,20—5,00 RM.

Ketvirtadienį, 3. XII, 19 val. **SIMFONINIS KONCERTAS.** Dirigentas Dr. **Helmut Wirth.** Solistas Pranas **Matiukas** (smuikas). Programoje: W. A. Mozarto simfonija g-moll, W. A. Mozarto koncertas smuikui A-dur, C. M. Weberio uvertiūra „Oberon", E. Grigo 2 simfon. šokiai. (Wehrmachtui).

Penktadienį, 4. XII., 14 val. **LENGVOJI KAVALERIJA**, Fr. v. Suppe 4 p. operetė (moksleiviams); 18.30 val. **LAUKINĖ ANTIS**, H. Ibseno 5 v. drama. Bil. 1,00—4,00 RM.

Šeštadienį, 5. XII., 14 val. **VIEŠBUČIO ŠEIMININKĖ**, K. Goldoni 3 v. komedija (profsąjung.); 18,30 val. **TOSCA**, G. Puccini 3 v. opera **K. Petrauskui** dalyvaujant. Bil. 1,30—6,00 RM.

Sekmadienį, 6. XII., 14 val. **PIRMAS SKAMBUTIS**, Geneken ir Koolius 3 v. komedija. Bil. 1,00—4,00 RM; 18.30 val. **LENGVOJI KAVALERIJA**, Fr. v. Suppe 4 p. operetė. Bil. 1,30—6,00 RM

Vaidinimui prasidėjus salėn neleidžiama. Bilietai gaunami kasdien nuo 10 — 12 ir 16 — 19 val. Didžiojo Teatro operos kasoje.

KAUNO JAUNIMO TEATRAS

Antradienį, gruodžio 1 d., 10 val. **SAULUTĖ**, M. Venclausko 4 pav. pasaka vaikams. Uždaras spektaklis Julijanavos pradž. m-lai.

Sekmadienį, gruodžio 6 d., 14 val., premjera **SVIEDINY PASIŠOKEK...** Valterio Blacheto 1 v. pasaka vaikams ir **BRĖMENO MIESTO MUZIKANTAI** 4 pav. inscenizuota brolių Grimmų pasaka vaikams. Bilietai nuo 0,60—2,00 RM.

Bilietai parduodami Teatro kasoje (tel. 23717) darbo dienomis nuo 12 — 14 ir nuo 16 — 18 val. ir šventadieniais nuo 12 — 16 val.

Į LAISVĘ

KAUNAS, DUONELAIČIO 24

REDAKCIJA interesantus priminėja 11 — 12 ir 16 — 17 val. Telefonai: vyr. redaktoriaus 20520, red. sekretoriaus 21414, redakcijos 20530.

ADMINISTRACIJA dirba nuo 7 ligi 17 val., prieš šventadienius — nuo 7 ligi 14 val. Telef.: skelbimų skyriaus — 26375, prenumeratos skyriaus — 26225, buhalterijos — 27659, ekspedicios 24825.

PRENUMERATA, siunčiant paštu per laikraščių užsakymo punktus — 1,30 RM mėn.; siunčiant paštu kaip spausdinius — 1,10 RM prenumeratos ir 0,90 RM persiuntimo išlaidų.

Ankačiau išėjusius numerius administracija pasiunčia apmokėjus numerio kainą ir po 0,05 RM už kiekvieną numerį persiuntimo išlaidų.

SKELBIMAI: smulkūs skelbimai už kiekv. 15 žodžių arba jų dalį: 1) darbo ieš. kantiems 0,30 RM, 2) darbo siūlantiems 1,50 RM, 3) pirkimo ir pardavimo reikalais — 2 RM.

Valdinių ir prekybinių įstaigų, įmonių gydytojų ir pan. skelbimai 1 petito eilutė 0,50 RM.

Mirties pranešimai standartinio dydžio spausdinami administracijos parinktoje vietoje už 5 RM, užsojautos — 10 RM. Skelbimai priimami administracijoje darbo metu ir spausdinami administracijos parinktame numeryje.

PINIGAI galima siųsti paštu administracijos vardu

Spausdina: Spaustuvė „ŽAIBAS", Kaunas, Duonelaičio g-vė Nr. 24.

SPORTAS

ŠIAULIŲ BOKSININKAI DIRBA

Šiaulių miestas visada pasižymėjo gerais boksininkais, nes Šiauliuose boksas labiau populiarus nei kituose miestuose ir bokso organizavimui nestinga atsidėjusių žmonių. Dabar Šiaulių boksininkai kruopščiai ruošiasi Lietuvos bokso pirmenybėms, įvykstančioms gruodžio mėn. Kaune, kur Šiaulių boksininkai tikisi gerai pasirodyti.

Apskritai, boksas ir sunkumų kilnojimas nuo bolševikų antplūdžio yra labiausiai kritusi ir mažiausiai atsigavusi sporto šaka.

MOKSLEIVIŲ BOKSO TRENIRUOTĖS

Šį trečiadienį Kaune pradedamos moksleivių bokso treniruotės. Treniruotės vyks buv. Ozė salėje, Poškos g. 1. Treniruotes ves buvusis Vokietijos bokso meisteris ir 1938 m. Berlyno Olimpijados dalyvis Schreiner. Primenama, kad moksleiviai, norį bokso treniruotes lankyti, turi išsiimti gydytojo pažymėjimą.

STIPRI PANEVĖŽIO LGSF KREPŠINIO EKIPA

Panevėžio LGSF krepšinio ekipa yra pati stipriausia Panevėžyje. Panevėžio LGSF krepšininkai be didelio vargo laimėjo kvalifikacinį Panevėžio krepšinio turnyrą, laimėdami visas ketverias rungtynes, ir pasiekė krepšių santykį 137:45. Kitose rungtynėse Panevėžio LGSF krepšininkai lengvai įveikė kombinuotą Gimnazijos ir Atleto krepšinio ekipą, pasekme 37:16. Be Panevėžio LGSF, Panevėžio mieste į A kl. įeina dar Perkūno, Gimnazijos ir Atleto krepšinio ekipos.

ŠAŠKĖS IR ŠACHMATAI ASK

— Sekmadienį ASK patalpose buvo VDU šaškių rudeninis žaibo turnyras, I v. laimėjo Skibniauskas, II — Kutkus, III — Medickis.

— Rytoj 18 val. pradedami pusiau baigminiai VDU šachmatų pirmenybių žaidimai.

ŠIANDIEN BAIGIAMAS STALO TENISO TURNYRAS

Šiandien K. K. Rūmuose nuo 19 v. baigiamas stalo teniso turnyras. Šis stalo teniso turnyras sukėlė priderama susidomėjimą ir parodė neabejotiną mūsų stalo tenisininkų pajėgumą, ypač iš jaunųjų stalo tenisininkų pusės. Džiugu pažymėti, kad stalo teniso varžybose gausiai dalyvauja ir akademinis jaunimas.

Visuose susitikimuose laukiama įtempto ir gražaus žaidimo.

SUDARYTAS ŠACHMATŲ KOMITETAS

Šiomis dienomis sudarytas šachmatų komitetas. Į komitetą įeina inž. Alg. Nasvytis (pirm.) ir nariai — adv. Alg. Grigaitis, inž. J. Daniliauskas, teis. L. Dapkus ir A. Pakalniškis. Tikimasi, kad sudarytasis šachmatų komitetas šachmatininkų veiklą pagyvins.

MOKSLEIVIŲ ŠACHMATŲ TURNYRAS

Šeštadienį ir sekmadienį buvo toliau tęsiamas Kauno moksleivių komandinis šachmatų turnyras. Šeštadienį Kauno Suaug. gim. įveikė I gim. 6:2. Sekmadienį I gim. nugalėjo IV gimn. 6½—1½. Kauno Technikumas suplieke Suaugusių gim. 8:0 ir tokia pat 8:0 pasekme VIII gimn. įveikė II amatų mokyklą.

Sekantis ratas bus žaidžiamas gruodžio 6 d. Kauno Technikume 10 val. susitiks Kauno Suaug. gimn. — VIII gim. ir II amatų mok. — I gimn. Tuo pačiu laiku Universiteto patalpose žais IV gimn. — Kauno Technikumas.

JAUNUČIAI UŽBAIGĖ FUTBOLO SEZONĄ

Šalia įvairių futbolo rungtynių suaugusiems, šiemet Kaune įvyko ellė rungtynių ir jauniesiems futbolininkams, kurie dar buvo nesukakę 16 m. amžiaus. Šiose rungtynėse buvo galima pastebėti tikrai gražių akimirkų, kas sukėlė gerų vilčių mūsų futbolo ateičiai. Paskutinėse jaunučių rungtynėse Perkūno jaunučiai įveikė LGSF pasekme 13:0 (7:0). Šiomis rungtynėmis jaunučių futbolo sezonas laikomas baigtu. (at)

BOKSO RUNGTYNĖS

Šeštadienį K. K. Rūmuose įvyko pirmosios po didelės pertraukos bokso rungtynės, sulaukusios nemažo susidomėjimo; žiūrovų buvo per 500. Šiose rungtynėse labai vykusiai pasirodė 2 naujos bokso jėgos: žinomas mūsų dviračių meisteris Severinas (Perkūnas) ir kitas pusvid. sv. boksininkas Pauliukaitis (LFLS). Rungtynės davė neblogų kovų, nežiūrint, kad boksininkams dar stokoja pasiruošimo — treningo.

Musės sv. Žilinskas (LFLS) taškais įveikė Klėį (LFLS); gaidžio sv. Soncevas (LFLS) taškais — Javorskį (LFLS); pusvidut. sv. Vilčinskas (Perkūnas) nežymiai įveikė Pauliukaitį (LFLS), kitoje to pat svorio poroje St. Severinas (Perkūnas) nugalėjo Žygantą (LFLS), pastarajam pasidavus 2 r.; vidutinio sv. Vaitkevičius (Viln. Univers.) taškais įveikė Jacunskį (LFLS). Tolesnėje poroje Pauliukaitis (LFLS) taškais įveikė lengvesnį už save Griškevičių (Perkūnas) ir paskutinėje poroje Vilčinskas — Severinas (abu Perkūno) kovą baigė lygiomis. (m)

V. Černiausko cirkas Ožeškienės g. 27 nr. nuo š. m. XII. 1 dienos

NAUJA PROGRAMA

Dalyvauja: pirmą kartą Kaune Rygos cirko artistai „2 Vatson" Estijos artistai **Duo Karlo.** Garsusis **Griuskio kvartetas.** Pasaulinis atrakcijonas! Panelė **Žaneta.** Estijos artistai Edna Leon — plastika bei akrobatika ir daug kitų naujų numerių.

Seansai: šiokiadien. 17 ir 19 val., šventad. 15, 17 ir 19 val. Kasa atdara nuo 13 iki 19 val. **Direkcija**

Kauno Apskrities Valdybos Pramonės Skyr. Vedėjui p. **ANTANUI VILŪNUI,** mirus jo motinai, nuoširdžią užuojautą reiškia

Kauno Apskrities Valdybos Pramonės Skyriaus tarnautojai

Žemės Ūkio Vadybos Administracijos Departamento vyr. buhalteriui **LILUI JONUI,** jo motinai mirus, užuojautą reiškia

Direktorius ir bendradarbiai

Ats. aviac. kpt. **NAUSĖDĄ JUOZĄ su ponia,** jų dukrelei mirus, liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučia

Aušrūnai

Mirus brangiam tėveliui, **GENUTĖ BARKAUSKAITĖ** liūdesio valandoj nuoširdžiai užjaučia

Dotnuvos Ž. Ū. Akademijos II kurso studentės-ai

Š. m. lapkričio 21 d. mirusį **mano brolį a. a. ANTANĄ** palydėjusiems į amžino poilsio vietą ir dėl jo mirties pareiškusiems man raštu bei žodžiu užuojautą, reiškiu širdingą padėką.

Al. Kiršonis

Buvusį Kauno „Maisto" fabriko bendradarbį **ALEKSĄ KIRŠONĮ,** mylimam broliui mirus, nuoširdžiai užjaučia

... O. Arasimavičiūtė, L. Statulevičiūtė, A. Martynaitytė, A. Marašinskaitė, D. Bižienė, V. Misiurevičius ir K. Dundulis

Lietuvių Policijos Štabo tarnautojui **PETRUI CVIRKAI** mirus, jo šeimai ir artimiesiems užuojautą reiškia

Policijos Departamento Direktorius ir tarnautojai

PADĖKA

Ostland-Faser Gesellschaft m. b. H. siuvyklos „Prima p. Direktoriui, darbininkams bei visiems kitiems, širdingai užjautusiems ar pagelbėjusiems mūsų gilaus liūdesio valandoje, mirus mylimam sūneliui Erikučiui, nuoširdžiai dėkojame.

V. ir J. Mickevičiai

Bendradarbiui **JONUI PLEČKEVIČIUI,** jo motinai mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia.

Kauno Apyl. Teismo teisėjai ir tarnautojai

Ilgamečiui Daujėnų parapijos klebonui kun. **VINCUI BALTRUŠAIČIUI** mirus, jo giminėms reiškia gilią užuojautą

Jonas ir Juozas Pyragiai

Mielai kolegei Kauno Didžiojo Teatro operos solistei **ANTANINAI DAMBRAUSKAITEI,** jos tėvui mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia

Kauno Didžiojo Teatro Operos solistai

Mielam kolegai Kauno Didžiojo Teatro Dramos aktoriui **JURGIUI PETRAUSKUI,** jo motinai mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia

Kauno Didžiojo Teatro Operos solistai

SMULKŪS SKELBIMAI

Siūlo darbo

• Ostland-Faser-Gesellschaft m. b. H. Wirkwarenfabrik „Strėlė" reikalingos rankų mašinų mezgėjos bei mezgimo mokinės, ir raštininkas-ė, mašininkas-ė, mokantis vokiečių kalbą. Fabr. „Strėlė", Kaunas, N. Veršvai, darbo valandomis nuo 7—15 val., tel. 28308 ir 28613. 18449

• **Trakų Apylinkės Teismui** skubiai reikalingi tarnautojai: 1) Ipotekos Knygų Vedėjas, 2) Sekretorius, 3) Raštvedžiai, 4) Vokiečių-Lietuvių kalbos vertėjas, 5) Mašininkė. Pageidaujama dirbę teismuose arba kitose įstaigose raštinės darbą. 18509

• Reikalingas gerai prityręs kirpėjas. Sąlygos bus nurodytos laišku. Zarasai, Bukanto g-vė Nr. 1. Kirpykla. 18328

• Gydytojo šeimai iš 3 asmenų reikalinga tarnaitė. Kreiptis Druskininkų 5 bt. 1, telef. 21616. 18481

• Reikalinga šeimininkė — šeimai. Vilniaus 6—9. J. Rimkus. 18579

• Reikalinga ateinanti tarnaitė, 2 asm. šeimai. Atlyginimas geras. Lukšio 19a,—8, Listopadskienė. 18555

• Reikalinga tarnaitė, 3 asm. šeimai. Maistas ir atlyginimas geras. Višinskio 19—6, nuo 15 val. 18534

• Rekalinga ateinanti tarnaitė prieš ir po piet, mokanti namų ruošą ir skalbti. Putvinskio 14b—3, tel. 27130, nuo 4—6 val. 18535

• Reikalinga tarnaitė, mažai šeimai, mylinti vaikus. Pageidaujama vyresnio amžiaus. Prūsų 5a—1. 18538

• Reikalingi staliai Valst. Mullo Fabrikui „Grožis". Jonavos 21, nuo 8—15 val. 18539

• Panevėžio notarui Gončiui reikalingas sekretorius. Pageidaujamas vokiečių kalbos mokėjimas. 18543

• Ž. Ū. Akademijos studentų valgyklai skubiai reikalingas ūkvedys. Rekomendacijos būtinos. Teirautis studentų valgyklos komisijoje. Tel. 3, arba studentų atstovybėje, tel. 1. Dotnuva — Akademija. 18544

• Reikalingas mokytojas-a paruošti berniuką į IV-tą skyrių. Tel. 28383. 18546

• Valstybiniam fabrikui „Klevas", Šančiai, Siūlų g. Nr. 5, tel. 41438, reikalingi padieniai ir nuolatiniai darbininkai-ės, paprastam darbui ir medžio apdirbimo specialistai. Atlyginimas akordinis. Duodama papildoma maisto norma. 18580

• Savitarpinės Pagalbos Kauno Ligoninei, Laisvės al. Nr. 7, yra reikalingi tarnautojai: elektro-monteris ir kūrikas prie central. apšildymo. Kreiptis pas ūkio vedėją nuo 7—15 val. 18615

• Dviejų asmenų šeimai reikalinga ateinanti šeimininkė. Radvilėnų g-vė Nr. 10, b. 4. Telef. 20976. 18614

• Reikalinga padavėja į barą. Marijampolės g. 6, „Baras", nuo 6—9 val. 18597

• Baldų įmonei reikalingas sargas. Kaunas, Kranto al. Nr. 2, tel. 41273. 18590

• Kauno malūnams ir lentpiūvei reikalingi darbininkai. Atlyginimas geras. Dirbą mūsų įmonėse atleidžiami nuo visų prievolių. Kreiptis: Kaunas, Jonavos g. Nr. 38. 18591

• Mažai suaugusių šeimai reikalinga sąžininga tarnaitė. Rekomendacijos pageidaujamos. Ožeškienės 29a—3, nuo 17—19 val. 18592

• Reikalinga tarnaitė. Kęstučio 7—4. 18608

Ieško darbo

• Prasilavinęs vaikinas, turįs gerą balsą, nori mokytis vargonuoti. Laisvalaikiu sutinku dirbti betkokį darbą. Pilviškiai, iki par. paso Nr. 1030845. 18382

• Ieško darbo prie sunkvežimio šoferis - mechanikas turįs įgametę praktiką. Laikr. adm. šoferio liud. Nr. 823/1321. 18611

• Mokanti laisvai vokiečių k. ieško sargienės vietos už butą ir mažą atlyginimą. Tunelio 32, Tiškienė. 18588

Pamesta

• VD Universitetas skelbia, kad Šarkaitės Pudencijos Algirdos pamestą studijų knygelę 11917 laikyti negaliojančia. 18557

• VD Universitetas skelbia, kad Bražėno Algimanto Gaudento pamestą studijų knygelę 17516 laikyti negaliojančia 18571

• Pamestą 1942. XI. 20 saug. polic. vald. Mikalojaus Ramanausko tarn. liud. Nr. 1977, duotą 1942. IV. 20 der Befehlshaber der Sicherheitspolizei u. SD Einsatzkommando 3 Gruppe A, laikyti be vertės. 18554

• 28. XI. Vilniaus stotyje pamestas čemodanas su dokumentais ir daiktais. Grąžinti už atlyginimą Kauno stoties budėtojui. 18553

• pamestą š. m. XI. 29 d. žalią, vilnonį šaliką su baltais taškučiais radus prašau grąžinti Apyl. Teismas, Baudž. Skyr. K. Radavičienei. 18526

• Dingusį Marijampolės Marijonų privatinės gimnazijos duotą Liaksminui Stasiui pažymėjimą 294, laikyti be galios. Marijampolės I Gimnazijos Direktorius. 18612

• Pamestus S. Martinaičio pinigus su dokumentais prašau grąžinti už atlyginimą. 18606

• Pamečiau penktadienį, lapkričio 27 d., Vilkaviškio — Šakių kelyj atsarginį automobilio ratą. Radėją prašau kreiptis į Dr. Stanaitį — Šakiuose. 18607

Lietuvos Ūkio Rūmai Amatų Skyrius skelbia:

1) Siuvėja Volotkaitė Genė, gyv. Kėdainiai, Vilniaus g. 1—2 pametė šio skyriaus duotą Tarpinį Pažymėjimą, kurį laikyti be vertės.

2) Batsiuvis Barauskas Petras, gyv. Vilijampolėje, Strazdelio g. 37—1, pametė šio skyriaus duotą Tarpinį Pažymėjimą Nr. 15192, kurį laikyti be vertės.

3) Stalius Janišauskas Juozas, Vilniaus g. 9, pametė šio skyriaus duotą Tarpinį Pažymėjimą Nr. 26249, kurį laikyti be vertės.

4) Stalius Bulatovas Jonas, Savanorių pr. 190, pametė šio skyriaus duotą Tarpinį Pažymėjimą, kurį laikyti be vertės.

5) Skrybėlių d-vė, Dubauskienė Elena, Laisvės al. 28, pametė šio skyriaus duotą Tarpinį Pažymėjimą Nr. 15581, kurį laikyti be vertės. 18528

Įvairūs

• Jei išversti ką nors reik, į Sapiegos 6 eik. Vertimų biuras „Plunksna" verčia į vokiečių kalbą prašymus, dokumentus, pažymėjimus ir kitus raštus. Kaunas, Sapiegos g. 6 nr. Telef. Nr. 23727. 12121

• Dėl Valstybinio Avalynės Fabriko „Lituanika" kontoros remontavimo pasikeitė telefono numeriai: Direktorius — 20234, Kontora — 26645. 18570

• Kauno Apylinkės Teismo Antstolis atšaukia savo varžytynių skelbimą, paskelbtą šiame dienraštyje š. m. lapkričio mėn. 27 d. Nr. 278 (439) eilės Nr. 18302. 18569

• Studentas sutinka provincijoje ūkyje rengti vaikus į mokyklas Kauno apskr., Petrašiūnai, Vilniaus 89, E. Daujotis. 18548

• Priimama mokinė, ūkininkaitė prie šeimos. Vaisių 46a—4. 18530

• Ieškomas Žilinskas Vincas tarnavęs Pabradės poligone ir prieš pat karą sirgęs Vilniaus Karo Ligoninėj. Prašoma pranešti Žilinskui Jonui, Marvelės 7—1. 18527

• „MAISTAS" (Fleischwarenfabrik in Kauen) parduoda tinkamą žmonių maistui arklių mėsą šiose savo krautuvėse Kaune: 1. Savanorių props. 4 nr., 2. Savanorių props. 209 nr., 3. Jonavos g. 16 nr., 4. Juozapavičiaus prosp. 78 nr., 5. Vytauto props. 3 nr. Arkliena mėsa parduodama pagal mėsos kuponus dviguba norma ir 50% pigiau jautienos mėsos. „Maistas" (Fleischwarenfabrik in Kauen). Prekybos Skyrius. 18616

• Rengiu mokinius į visas gimn. klases iš visų dalykų. Šiaulių 31—5, po pietų. 18605

• Š. m. gruodžio mėn. 12 d., 16 val. I-jų V. D. U-to Rūmų salėje (Mickevičiaus - Duonelaičio g-vių kampas) įvyks Lietuvių Studentų Vartotojų Bendrovės „Studentai" visuotinas narių susirinkimas. Narių dalyvavimas būtinas.

Valdyba 18613

• Laisvalaikiu rašau ir verčiu į vokiečių k. įvairius raštus. Juozapavičiaus pr. 16—6. 18600

• Pilietis, paėmęs šeštad. 11 val. per apsirikimą ar tyčiom nuo C. Pašto raš. stalo portfelį su užrašais yra pastebėtas. Vengdamas nemalonumų grąžink radinį Medicinos F-to sargui. 18594

• Buto baldų: bufetų, stalų, kėdžių, rūbams spintų, lovų, naktinių spintelių, tualetų užsakymai priimami Baldų Prekyboje, Savanorių props. 7 Nr., tel. 28167. Duodama ir išsimokėjimui. Darbo laikas 10—18 val. 18622

• Med. gyd. Gudas - Gudavičius, Pr. Žemaitės 5—4 (II a.) priima ligonius kasdien nuo 14—17 val. Tel. 23840. 18625

• Jau pradėjome gaminti Kalėdų eglutei meniškus papuošalus. Mokykloms, kurioms reikalingas didesnis kiekis, prašome užsakyti iš anksto. Kviečiame aplankyti mūsų saloną. Mansarda, Laisvės al. 46, tel. 23332. 18630

• Už patarnavimą priimama gyventi mergina. Parodos 1, avalynės d-vė. 18587

• Reikalingas kambarys. Siūlyti laikr. adm. Nr. 5. 18619

Dėl sėkmingo italų torpedinių lėktuvų puolimo Alžyro vandenyse

ROMA. XI. 30. Stefanio agentūra praneša, kad italų aviacija per dabartines kovas prie Alžyro krantų iki šiol nuskandino 14 priešo garlaivių ir du kreiserius, be to, apgadino dideli skaičių priešo karo ir prekybos laivų. Čia įskaitomi taip pat italų torpedinių lėktuvų laimėjimai, pažymėti lapkričio 29 dienos kariuomenės pranešime.

Apie šią paskutinę akciją Stefanio agentūra dar praneša smulkmenų iš operacijų srities. Lapkričio 28 dienos rytą žvalgybos lėktuvai Viduržemio jūros vakaruose pastebėjo keletą garlaivių. Tuoj pakilusi torpedinių lėktuvų grandis pasiekė priešą tarp Bougarono ir Benguto iškyšulių. Netrukus po to kitas torpedinių lėktuvų junginys pradėjo žvalgyti sritį į vakarus nuo minėtos zonos. Torpediniai lėktuvai apie 15 valandą puolė priešo vilkstinę. Atlikę savo darbą, visi lėktuvai grįžo į savo bazes; trys priešo zenitinės artilerijos buvo sužaloti.

Antrasis torpedinių lėktuvų junginys pasiekė priešo vienetus 14,15 val. Laivai ilga eile plaukė nuo Matifou iškyšulio į Alžyrą. Nežiūrint į daugelį iš žemyno pakilusių priešo naikintuvų ir stiprios priešo vienetų gynybos, italų lėktuvai pradėjo puolimą, po kurio taip pat visi grįžo atgal.

Laivų trūkumas sudarė katastrofinę padėtį Vakarų Indijoje

STOCKHOLMAS. Jau prieš kurį laiką amerikiečiai pranešė apie katastrofišką ūkinės padėties pablogėjimą anglų valdomoje Vakarų Indijoje. Dabar apie tą dėl tonažo trūkumo nuolat sunkėjančią problemą praneša ir anglų ūkio specialistai.

Londone pripažįstama, kad dėl laivų stokos užsienio prekyba Vakarų Indijoje praktiškai visai pasiliovė. Pajėgiama gauti tik tiek laivų, kad būtų apsisaugota nuo tikro bado. Parduoti bananus ir cukrų tampa vis sunkiau. Todėl vis didėja nedarbas, kas savaitę persimesdamas į vis naujas ūkio sritis, paliesdamas dabar, pavyzdžiui, dokų ir statybos darbininkus, kurie veik visi neturi darbo. Reikalaujama skubių išimtinų priemonių darbui parūpinti ir laivų susisiekimui pagerinti. Tarp Jungtinių Valstybių ir Vakarų Indijos reikią būtinai paleisti bent keletą medinių laivų, be to, būtinai reikalingi arkliai ir mulai užtikrinti maisto produktų transportą pačiose salose.

Aiškiau negu šiuose iš angliškų šaltinių gautuose pranešimuose katastrofinės padėties Vakarų Indijos salose negalima ir apibūdinti.

Išnaudotojai britai skundžiasi blogais laikais

STOCKHOLMAS. Įvykusioje britų fabrikantų konferencijoje Londono konservatorių atstovas atstovų rūmuose ir šios sąjungos pirmininkas sir Patrick Hannon nusiskundė biogomis britų pramonės sąlygomis, ypatingai Jungtinių Valstybių paskolų ir nuomos įstatymo padariniais, kurie praktiškai Anglijos eksportui suduoda sunkų smūgį. Dėl šio įstatymo Didžioji Britanija šiuo metu turi beveik visiškai sustabdyti savo gaminių eksportą į užjūrį. Dabar britams tenka atsiklausti atitinkamų Jungtinių Valstybių įstaigų ir gauti jų leidimą, jei norima vienas ar kitas dalykas pasiųsti į užjūrį. Kalbėtojui atrodo, kad ir karui pasibaigus, Anglijos prekybai bus sunku, nes valstybė negalėsianti ateiti jai į pagelbą, kadangi dėl milžiniškų savo paskolų, kurias jis apskaičiuoja mažiausiai 20 milijardų svarų sterlingų, to daryti nepajėgs. Kalbėtojas prisibijo ir garsiosios Roosevelto ir Churchillio deklaracijos iš Atlanto vandenyno, nes ji taip pat gali turėti įtakos į Anglijos prekybos su užsieniu mažėjimą.

STOCKHOLMAS. Kaip Reuteris iš Bostono praneša, per gaisrą, įvykusį viename naktiniame klube, žuvusių aukų skaičius dabar jau yra pakilęs iki 477 žmonių.

STOCKHOLMAS. XI. 30. Reuterio pranešimu, netoli Sioux City nukritus lėktuvui, žuvo dešimt kariuomenės aviacijos karių.

Bombos į anglų voras

Dideli priešo tiekimo nuostoliai

(PK) Glaudžiai bendradarbiaudama su aviacija, vokiečių — italų šarvuočių armija pasitraukė į sritį prie Didžiosios Sirtės. Visi sunkumai, kurie susidaro besitraukiant per tokius didelius nuotolius, meistriškai išspręsti. Smingamieji lėktuvai, kautynių lėktuvai ir šarvuočių armijos užpakalinės saugos sulaiko britų žygiavimą ir daro priešo smaigaliui ir tiekimui didelių nuostolių. Anglams nepavyko mūsų voras pavyti arba jas apsupant atkirsti.

Mes iš savo tolimosios žvalgybos lėktuvo pastarosiomis dienomis kasdien turėjome progos stebėti mūsų ir priešo judesius ir juos nuolat fotografuoti. Mūsų eskadrilė skrido nuo aerodromo prie aerodromo, kaip ir kiti aviacijos junginiai, kasdien atlikdami numatytus skridimus. Tai atrodo labai paprastai. Punktuose, kurie dažnai vienas nuo kito yra per šimtus kilometrų, visuomet junginiams nusileidus, turėjo būti benzinas, bombos, atsarginės dalys ir aerodromų personalas. Transporto eskadrilių ir tiekimo personalo darbas turėjo čia didžiausios reikšmės.

Skrisdami matome dykumų keliu tvarkingai riedant į vakarus begalinį ašies valstybių autovežimių kaspiną. Vokiečių lauko žandarmerijai prižiūrint, susisiekimas be žymesnių susitrukdymų vyko ir kalnų keliais. Planingai buvo evakuoti Tobrukas, Derna ir Bengazi. Kariniai įrengimai buvo pagrindinai sunaikinti, o medžiaga, kurios negalima buvo pasiimti, sudeginta. Mes iš oro matėme atkaklų mūsų užpakalinių saugų, dengusių šarvuočių armijos atsitraukimą, priešinimąsi. Grįždami nuolat pranešdavome žinią, kad nuotolis tarp smaigalio ir pagrindinių priešo pajėgų didėja, ir kad jo pastangos trukdyti mūsų veiksmus yra bergždžios. Per tolimuosius skridimus dykumoje virš Sivos oazės, Giarabubo, Gialo ir Fort Hacheimo diena iš dienos saugojome savo pasitraukimo judėjimą nuo grėsmės iš sparno. Anglai mus tačiau persekioja tik pajūrio keliu, nes kelias dykuma, esant dabartiniam orui, būtų rizikingas. Jau Egipte jie su šimtais šarvuočių ir vežimų buvo patekę į darganą ir kelias dienas lindėjo purve.

Vokiečių - italų šarvuočių armijai planingai atliekant savo judesius, vokiečių aviacija daro priešui didelių nuostolių, nuolat puldama šarvuočių ir autovežimių telkinius. Atlikdami pietų metu žvalgybą viršum Tobruko gatvių, apačioje matome didelius gaisrus. Į viršų kyla juodi dūmų debesys, ir pastebime, kad per įvykusį prieš kelias minutes vokiečių puolimą buvo naikinamai pataikyta į priešo benzino vorą. Ne vieną kartą per dieną „Ju 88" smiga su savo bombomis į važiuojančius arba stovinčius vežimus, tuo tarpu kai kautynių lėktuvai savo stipria ugnimi drąsiai iš žemai puola priešą. Bombos išveda iš rikiuotės šarvuočius ir autovežimius, juos padega. Veltui šoferiai, lėktuvams užskrendant, ieško prieglobsčio plynoje vietovėje. Patrankos ir kulkosvaidžiai sėja priešo vorose mirtį ir pražūtį.

Net laikinai vyraująs blogas oras su žemai pakibusiais lietaus debesimis negali sulaikyti mūsų kovos lėktuvų ir lengvųjų kovos lėktuvų. Nenuilsdami, didžiausiu atkaklumu jie puola priešą ir neša į jo voras sąmyšį ir žymius trukdymus. Skrisdami atgal matome viename aerodrome vakarų Kirenaikoje didelius gaisrus keliuose angaruose ir daug granatų duobių tarp stovinčių anglų naikintuvų — mūsų smingamųjų bombonešių taiklumo ženklai.

Šie puolimai svarbiausiai išsklaido ir sulaiko aštuntosios anglų armijos tiekimo voras. Anglai su savo įvairios rūšies riedmenimis, kuriais gabenama kariuomenė ir medžiaga iš visų britų imperijos dalių, negali paspėti paskui savo šarvuočių smaigalius. Tačiau neužtikrinus tiekimo, smaigalys negali operuoti. O patyrimas rodo, kad Šiaurės Afrikos karo lauke svarbiausias dalykas yra tiekimas. Kas turi trumpiausią ranką, kas sėdi prie šaltinių, to yra pliusas. Iš pradžių mums buvo ilgas kelias į rytus, dabar — anglams, kurie iš rytų milžiniškais nuotoliais turi aprūpinti savo armiją karo medžiaga. Vokiečių aviacija padės didžiausias pastangas, kad šį tiekimą sutrukdytų ir priešo jėgas silpnintų.

„Į Laisvę" specialaus korespondento

IX Bolševikų kultūrinis palikimas

(Įspūdžiai iš kelionės po Ukrainą)

Pas mus, o, rodos, ir visame pasaulyje, buvo įsivyravusi nuomonė, kad kas kas, bet jau teatras Sovietų Sąjungoje yra pasiekęs gero meninio lygio. Apie bolševikų teatrą mes spėjome pagal Maskvos didžiuosius teatrus, kuriuose buvo sutelktos geriausios teatrinės pajėgos, kurie gastroliuodavo po užsienį, kurių aktorius mes matydavome filmose, girdėdavome per radiją. Ir vis dėlto pačios didžiausios teatro garsenybės buvo ne bolševikinės kultūros, bet dar priešrevoliucinės mokyklos ir auklėjimo. Visa, kas žymesnio iškilo bolševikiniais laikais, buvo tos senosios gvardijos auklėtiniai.

Su Kirovogrado teatro direktoriumi N. ir su vieno Ukrainos apygardos teatro meno vadovu V. man teko plačiau teatro reikalais išsikalbėti. Abu jie žmonės jau pagyvenę, per 50 metų amžiaus, abu puikiai nusimano bolševikinio teatro užkulisiuose. Meno vadovas V. pasakoja: —

Aktoriai Sovietų Sąjungoje buvo gaminami tokiu būdu. Maskvos didieji teatrai laikydavo dramatines ir baleto studijas. Studijose žmonių būdavo labai maža, vos keliolika. Tie patys į studijas patekdavo didžiausios atrankos keliu, — iš kelių šimtų norinčių tapti artistais — vos po vieną antrą. Kiekvienas Maskvos didysis teatras rūpinosi patenkinti tik savo pareikalavimus. Kai mokiniai studijas baigdavo, patys gabiausieji būdavo prie teatro paliekami, o mažiau gabūs, arba, geriau pasakius, tie, kurie nesugebėdavo įtikti teatrų žydiškajai vadovybei, turėdavo pasiieškoti sau vietų provincijos didesniuose teatruose. Ukrainoje žymiausieji teatrai buvo Charkove, Kijeve, Rostove ir Voroneže. Visuose šiuose teatruose vadovaujančias vietas buvo užėmę žydai. Žydai buvo ir direktoriai, ir meno vadovai, ir režisieriai, ir jų pavaduotojai. Jie užėmė taip pat visas vietas ir administracijoje. Didieji Ukrainos teatrai taip pat laikė studijas sau aktoriams gaminti. Baigusieji studijas ir pataikaują žydiškajai vadovybei buvo paliekami prie didžiųjų Ukrainos teatrų, o visi kiti turėjo sau vietų ieškotis mažesniuose provincijos teatruose — Kirovograde, Vinicoje, Umanėje, Poltavoje, Kremenčiuje ir visoje eilėje kitų miestų, kurių gyventojų skaičius siekė per 100.000 žmonių. Dar toliau sekė mažesnių miestų rajoniniai teatrai. Juos aptarnaudavo ne aktoriai profesionalai, bet įvairių meno mėgėjų ratelių nariai. Profesionaliniai teatrai čia atvykdavo tik gastrolių.

Koks gi buvo teatrų repertuaras? Maskvos ir Leningrado didieji teatrai statė beveik viską. Operą statė ir „Eugenijų Onieginą", ir „Karmen", ir „Sevilijos kirpėją", ir net „Gyvybę už carą". Drama, šalia visokių bolševikinių agitacinių veikalų, statė Maksimo Gorkio, Čechovo, Ostrovskio ir kitas rusų klasikų pjeses, o taip pat Šilerio, Šekspyro, Moljero ir kitų svetimtaučių klasikų veikalus. Bolševikai stačiai gyrėsi, lyg sakydami: „Va, žiūrėkit, mes nesibijome statyti buržuazinių klasikų veikalų! Mene ideologijos mes nevertiname!"

Iš tikrųjų, gi buvo visai ne taip. Ir rusų ir svetimšalių klasikų veikalai buvo perdirbami ir falsifikuojami. Ypačiai tai buvo daroma provincijos teatruose, kur nė vienas svetimšalis savo nosies negalėjo įkišti, ir kurie užsieniui buvo terra incognita. Čia repertuaras buvo visai kitoks, grynai agitacinis. Čia rado sau vietos visas nežinomų bolševikų rašytojų agitacijos šlamštas, nieko bendro su literatūra ir su teatro menu neturįs. Pagaliau, visi tie provincijos teatrėliai, kurie bolševikų buvo teatrais vadinami, nė negalėjo nieko rimtesnio pastatyti, nes neturėjo tam meninių pajėgų. Visas jų pajėgas sudarė didesniųjų teatrų atmatos ir gausūs mėgėjai, kurių kultūriniu lygiu ir net paprastu apsiskaitymu tenka labai abejoti. Agitacinį šlamštelį, žinoma, tokios „meninės" jėgos suchaltūrinti galėjo, bet pastatyti rimtesnį veikalą — ne.

Dabar Ukrainoje veikią mažesnieji teatrai yra tikri bolševikinių teatrų veidrodėliai. Paimkime pavyzdžiu Kirovogrado teatrą. Pats teatro pastatas bolševikų apleistas, o salė daugiau primena kokio nors mūsų provincijos miestelio kino salę, negu didoko miesto, kaip mūsų Kaunas, teatrą. Nenuostabu, juk užsieniečiai Kirovograde nesilankė ir todėl Kirovogradui tinkamo teatro nereikėjo.

Teatre dabar yra 108 vaidintojai — dramos aktorių, baleto, choro ir orkestro. Trupė, palyginti, gausi. Bet kiek toje trupėje yra tikrų vaidintojų profesionalų?

— Profesionalų mūsų trupėje vos keli, — aiškina man teatro direktorius. — Profesionalus karas išblaškė po visus užkampius. Daugumas aktorių mėgėjai.

Buvo ketvirtadienis ir teatre premjera ėjo Ostrovskio komedija „Be kaltės kaltieji". Salėje publikos ne per gausiausia. Beveik pusė vietų tuščių.

— Kodėl jūs premjerą statote ketvirtadienį, bet ne šeštadienį ar sekmadienį? — klausiu direktorių.

— Sekmadieniais ir šeštadieniais pas mus publikos ir taip daug, ką mes nestatytume, o šiokiadieniais reikia duoti bet ką naujo, kitaip publikos gali visai nesusirinkti, — aiškina direktorius.

Žiūriu vaidinimo ir stebiu salėje publiką. Publikoje daug senų žmonių, matomai, išlikę senosios rusų inteligentijos atstovai. Jie vaidinimo žiūri rimtai. Gi jaunimas klega aktoriui dar žodžio nespėjus ištarti. Dėkinga publika, nepriekabi ir mažai reikalaujanti.

Tuo tarpu scenoje iš viso tevaidina tik du aktoriai. Svarbiausioji veikalo veikėja vaidina be priekaišto. Pasirodo, jog tai sena artistė, kuri paskutinius 15 metų buvo iš scenos pasitraukusi. Į didesnius teatrus jos žydai nepriėmė, o mažesniuose vaidinti vienas agitacijas ir dargi tarp nemokšų ji laikė sau pažeminimu. Vienas senas aktorius taip pat neblogai vaidina pirklio rolę, beveik galima įtikėti, kad čia tikrai senoviškas rusas pirklys. Gi visi kiti aktoriai jauni. Vienas iš jų vaidina dvarininko ir stambaus valdininko rolę. Bet taip vaidina, jog iš karto matyti, kad jis nei dvarininko, nei valdininko savo gyvenime ne tik nėra matęs, bet ir skaitęs apie juos nieko nėra. Vietoje gyvo žmogaus scenoje vaikšto negyva mumija. Kiti vėl aktoriai savo vaidmenis vaidina taip, lyg jie sakytų nuo bačkos agitacines kalbas. Scenoje susidaro ryškus kontrastas tarp dviejų senųjų aktorių ir visų kitų mėgėjų vaidybos. Kaip režisierius nesistengė tą skirtumą išlyginti, jam tai nepasisekė. Kontrastas rėžia aki ir ausį. Tačiau vietiniai žiūrovai to nepastebi. Jie vaidinimu patenkinti, nes nieko geresnio savo gyvenime nėra matę. Juos stebina kiekvienas mažmožis, o moterys gėrisi artisčių kostiumais, nors tie kostiumai primena ne pereito šimtmečio antrosios pusės rusų pirklių ir miestiečių apsirengimą, bet Liudviko XV laikų apdarus. Toks mažmožis čia neturi jokios reikšmės. Kirovogrado teatralai kritikos nebijo, nes jos nėra, o publika viską dėkingai priima ir viską suviršina.

— Su klasikų veikalais mums tikras vargas, — teisinasi teatro direktorius. — Dauguma mūsų aktorių mėgėjų ir daugiausia ką jie gali tinkamai atlikti, tai ukrainietiškos liaudies dainos ir šokiai. Juk jie patys tikra liaudis ir kultūriškai prie klasinių veikalų nėra priaugę.

Direktorius padėtį supranta, bet jis juk yra bejėgis pasukti istorijos ratą atgal. Juk jis nekaltas, kad bolševikines vidurines ir aukštesniąsias mokyklas baigę žmonės yra likę neapsišvietę ir neišsilavinę.

Tačiau tikrą bolševikinio mažesnio teatro vaizdą gavau tik Amvrosiejevkos apygardos teatre. Nuėjau ten iš ryto, tikėdamasis patekti repeticijon. Susiieškojau teatro direktorių ir paprašiau parodyti teatrą.

Direktorius čia buvo žmogus paprastas, apsirengęs kaip ir kiekvienas bolševikinis eilinis pliletis. Jis išvedžiojo mane po visas teatro patalpas. Patalpos labai prastos, nors teatras specialiai bolševikų statytas. Salė daugiau panaši į didelį tuščią sandėlį negu į teatro salę. Nors visas teatras mūrinis ir scena mūrinė, bet scenos užpakalinė siena medinė iš paprastų lentų sukalta. Ar jai plytų neužteko, ar kuriais kitais sumetimais taip padaryta, lieka bolševikinės architektūros paslaptim. Nors dekoracijų beveik nėra, butaforijos taip pat, apšvietimas blogas, bet scenos grindys sukamos. Pirma pamaniau, kad scenai sukti yra įruošti koki nors mechanizmai ir paprašiau direktorių, juos man pademonstruoti. Jis tik nusišypsojo, pasišaukė čia pat scenoje kažką kalusius du darbininkus ir pademonstravo. Visi trys vyrai sustojo vienas už kito, viena koja atsirėmę į nejudomąjį grindų plotą, o antrąja koja atsispyrė į sukomąją grindų dalį. Visų trijų vyrų pastangomis sukamoji dalis išjudėjo ir pradėjo suktis. Mechanizmas tikrai įdomus, vertas XX amžiaus bolševikinės technikos stebuklų.

— Gal norite pasižiūrėti repeticijos? — paklausė direktorius.

— Mielai, — sakau, — jei tik jūsų tai nesutrukdys.

— O ne, labai prašom.

— Ką gi jūs repetuojate? — klausiu.

— „Paryžiaus elgetas", autoriaus... autoriaus... A, kad ji, pamiršau. Na, nieko, režisierius atsimena.

Per šonines duris nulipame nuo scenos ir, praėję tuščią kambarį, patenkame į gana ilgą, bet siaurą foje. Repeticija varoma visu smarkumu. Čia susirinkę apie 20 aktorių — vyrų ir moterų. Bet kokių aktorių! Tačiau pirma susipažinkime su režisieriumi.

Mus pasitinka apysenis vyras ir prisistato, pasisakydamas pavardę. Direktorius pasako, kad aš domiuosi teatru ir prašo režisierių mane informuoti visais klausimais. Tarp kitko jis paklausia jo:

— Kaip pavardė autoriaus, kurio veikalą dabar repetuojate?

— Palaukit, — sako režisierius. — Rodos jo pavardė prasideda raide A... Jūs tur būt žinote, — kreipiasi jis į mane. — Tas pat autorius yra parašęs „Paskendęs varpas".

Aš žiūriu į režisierių. Iš karto matyti, kad tai senas teatro vilkas. Jis gal kokių 40 metų, bet jo veidas nuo grimo taip išvagotas raukšlių, kad jam drąsiai būtų galima duoti kokius 50 ir daugiau. Apsivilkęs pilkomis kelnėmis ir rudu frenču. Frenčo apykaklė atsegta ir pro ją matyti nelabai švarių marškinių kraščiukas.

— Tai Hauptmanas, - atsakau aš režisieriui.

— Taip, taip Hauptmanas, — nudžiunga jis. — Mes, žinote, daugiausia statome ukrainietiškas operetes ir ruošiame ukrainietiškų liaudies dainų koncertus. Bet ir klasikų nevengiame. Jau pastatėme Šilerio „Plėšikus" ir „Klasta ir meilė". Dabar statome Hauptmaną. Ateikite sekmadienį pasižiūrėti premjeros, — kviečia jis mane.

— Tur būt jau generalinei repeticijai ruošiatės? — klausiu režisierių, — šiandie ketvirtadienis ir iki jūsų premjeros beliko tik trys dienos.

— Ką jūs, ką jūs! — moja man abiem rankom režisierius. — Šiandie mes pradėjome tik pirmąją repeticiją. Po pietų bus dar antroji. Taip per tris dienas po dvi repeticijas ir išvarysime iki sekmadienio premjerą. Juk tai visai pakankamai. Mes prie bolševikų tokias melodramas po trijų repeticijų vaidindavome. Bet jūs gi suprantate... Visi aktoriai tokiu atveju turi būti profesionalai. Čia gi aš turiu reikalo su žalia medžiaga su mėgėjais.

Toji žalioji medžiaga žiūri į mane akis ištempusi. Vyrai visi jauni, apdriskę, atsektomis marškinių apykaklėmis, pro kurias matyti juodi krūtinių gaurai. Apsiavę senais sukrypusiais batais, purvinais, tur būt, nuo pat savo jaunystės nevalytais. Plaukai nekirpti ir susivėlę. Gaurai drimba ant akių. Jų nuomone, tur būt, artistai taip turi atrodyti.

Moterys palaidomis perkelinėmis suknelėmis kaip marškiniais. Vienos ant basų kojų užsiavusios šiokias tokias šliures, o dvi net visai basos. Ir, o likimo ironija! Kiek ukrainietės bendrai yra gana gražios, tiek šitos teatro primadonos buvo stebėtinai negražios. Žiūriu aš į šią aktorių minią ir nežinau, ar čia juoktis, ar čia pagalbos šauktis. Tik viena, mieli skaitytojai, galiu jus užtikrinti. Jei panaši trupė pasirodytų kuriame mūsų miestelyje ir būtų iš anksto paskelbta, kad atvažiuos artistai Šilerio „Plėšikų" suvaidinti, tai žmonės, juos pamatę, išsibėgiotų kaip nuo tikrų tikriausių plėšikų. O jei jie atvažiuotų vaidinti „Paryžiaus elgetų", tai žmonės jiems be jokio vaidinimo sumestų po skatiką.

Tai štai koks yra bolševikų išgarsintojo teatro tikrasis palikimas.

Ukraina, 1942 m. spalio mėn.

HENRIKAS BLAZAS